

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/738
Toplantı Tarihi/Sayısı : 29.2.2024/39
Karar Numarası : 2024/235
Başvuran : U. K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Sincan 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, bulunduğu Kurumda birtakım hak ihlallerine maruz kaldığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Görüşlere çıkarken ve hastaneye/mahkemeye giderken kimlik dayatması yapıldığını, ayrıca telefon görüşmelerinde isimlerini söylemelerinin istendiğini,

b. Aramalarda insanlık dışı muamelelere ve keyfi tutumlara maruz kaldığını,

c. Kendisine gönderilen kıyafetlerin renginden dolayı verilmediğini,

ç. Üst kat penceresinin demir parmaklıklar dışında ince delikli kafesle kapatıldığını ve bundan dolayı içeriye yeterince hava ve ışık girişinin olmadığını iddia etmektedir.

3. Muhatap Sincan 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Mahpusların kimliklerini yanlarında buldurmalarının kanuni bir zorunluluk olduğu, 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun gereğince kimliğini yanında buldurmamanın kınama cezasını gerektiren bir eylem olduğu, telefon görüşmeleri sırasında isim söyleme uygulamasının da yine mevzuat gereği gerçekleştirilen zorunlu bir uygulama olduğu,

b. Aramaların mevzuat çerçevesinde ve insan onuruna saygı esas alınarak yapıldığı, bu aramalarla mahpusların güvenliğinin sağlanmasının amaçlandığı,

c. 5275 sayılı Kanun'da mahpusların giydiği kıyafetlerin iç ve dış güvenlik görevlilerinin uniformaları ile benzer şekil ve renkte olamayacağını düzenlenmiş olduğu ve mahpuslara gönderilen kıyafetlerde bu hususa dikkat edildiği,

ç. Oda penceresinin kafesle kapatılmasına ilişkin olarak; Kurumun yüksek güvenlikli ceza infaz kurumu niteliğinde olduğu, bu nitelikteki kurumların gerektirdiği sıkı güvenlik rejimi dolayısıyla Kurum güvenliğinin sağlanmasının ve örgütsel haberleşmenin önlenmesinin amaçlandığı ifade edilmektedir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından kanuni süresi içerisinde yazılı görüş gönderilmemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği*" hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda;

a. Kurumun görev alanına girip girmediği,

(...)

Yönlerinden incelenir."

8. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesine göre:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesine göre;

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinde kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularla ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına

alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Başvuru kapsamındaki iddialardan birincisi, görüşlere çıkarken ve hastaneye/ mahkemeye giderken *kimlik dayatması* yapıldığına ve telefon görüşmelerinde isim söyleme zorunluluğunun bulunduğu ilişkindir. Bu iddiayla ilgili olarak muhatap tarafından, söz konusu uygulamaların mevzuat gereği yapıldığı ifade edilmektedir.

13. 5275 sayılı Kanun'un "*Kınama*" başlıklı 39'uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre:

"Kınama cezasını gerektiren eylemler şunlardır:

(...)

g) *Hükümlü kimliğini yanında bulundurmamak.*

(...)"

14. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "*Telefonla görüşme hakkı*" başlıklı 74'üncü maddesinin ikinci fıkrasının (o) bendine göre:

"Konuşma sırası gelen hükümlünün, kurum içindeki tehlikelilik durumu da dikkate alınarak, gerekli güvenlik önlemleri alınmak suretiyle telefon görüşmesi yapılacak yere getirilerek veya teknik alt yapının kurulu olduğu kurumlarda belirlenen yerde görüştürülür. Hükümlü, öncelikle konuşmasına kendi adını ve soyadını söyleyerek başlar. Görüştüğü karşıdaki kişiye, adını, soyadını ve telefon numarasını tekrar etmesini isteyerek konuşmasına devam eder. Bu işlemin yapılması zorunlu olup, konuşma bittikten sonra, "Telefon Görüşme İstek Formu" nun konuşmanın yapıldığına ilişkin bölümü doldurulur, konuşmayı yapan hükümlü ve görevli memur tarafından imzalanır. Bu formdaki bilgiler, deftere kaydedilmek üzere güvenlik ve gözetim servisine verilir."

15. Başvuranın görüşlere çıkarken ve hastaneye/mahkemeye giderken yapıldığını iddia ettiği ve kimlik dayatması olarak ifade ettiği uygulamanın, kimliğini göstermesinin istenmesi olduğu anlaşılmakta olup başvuranın kimliğini göstermesinin ve telefon görüşmeleri sırasında ismini söylemesinin istenmesinin, ilgili mevzuat hükümlerinde öngörülen zorunlu uygulamalar olduğu, bu bağlamda başvuru kapsamındaki mezkûr iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olduğundan kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

16. Başvuru kapsamındaki bir diğer iddia, kısmi ve genel aramalarda insanlık dışı muamelelerin ve keyfi tutumun söz konusu olduğuna yöneliktir. Bu iddiaya karşılık muhatap Kurum tarafından, mahpusların güvenliği için yapılan bu aramalarda mevzuata uygun hareket edildiği ifade edilmektedir.

17. 5275 sayılı Kanun'un "*Arama*" başlıklı 36'ncı maddesine göre:

"(1) Kurumlarda, odalar ve eklentilerinde, hükümlülerin üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabilir. Her ay bir kez mutlaka arama yapılır. (2) Aramalar, gerektiğinde dış güvenlik görevlileri veya kolluk kuvvetleriyle veya diğer kamu görevlilerince ortaklaşa gerçekleştirilebilir."

18. Mezkur Yönetmelik'in "*Arama, güvenlik tatbikatı ve sayım*" başlıklı 34'üncü maddesinin dokuzuncu fıkrasına göre:

"Arama ve sayımlar sırasında insan onuru ve haysiyetine saygı ile utanma duygusunun ihlal edilmemesi esastır. Bu kapsamda gerekli her türlü tedbir alınır."

19. Başvuranın aramaların yapılması ile ilgili iddiasının içeriğinin, insanlık dışı muamelelere ve keyfi tutumlara maruz kaldığı yönünde soyut ifadelerden ibaret olduğu anlaşılmaktadır. Bu minvalde, yeterli ölçüde detaylandırılmamış olan mezkûr iddianın açıkça dayanaktan yoksun olduğundan kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

20. Başvuru kapsamındaki iddialardan bir diğeri, kendisine gönderilen kıyafetlerin renginden dolayı

Kurum tarafından kabul edilmediğine yöneliktir. Bu hususa ilişkin olarak muhatap Kurum tarafından, mevzuat gereği mahpusların giydiği kıyafetlerin iç ve dış güvenlik görevlilerinin üniformaları ile benzer şekil ve renkte olmaması gerektiğinden mevzuat doğrultusunda işlem yapıldığı ifade edilmektedir.

21. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), bir kötü muamelenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)'nin 3'üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini; bu asgari seviyenin göreceli olduğunu; vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmektedir (AİHM, *Said Bouyid/Belçika*, B. No: 23380/09, 28/09/2015, para. 86.).

22. 5275 sayılı Kanun'un "*Hükümlünün giydirilmesi*" başlıklı 64'üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre:

"Hükümlülerin giysileri, iç ve dış güvenlik görevlilerinin giymekte olduğu üniformalara benzer şekil ve renkte olamaz."

23. Muhatap Kurum tarafından gönderilen yazılı görüş içeriğinden, başvuranın Kurumda tutuklu olarak barındırılmakta olduğu anlaşılmaktadır. Ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlülerin giysilerine ilişkin renk ve şekil bakımından kısıtlama içeren 5275 sayılı Kanun'un 64'üncü maddesinde yalnızca hükümlü ifadesi kullanılmış ve hükümlüler için öngörülen yükümlülükler atıf yapılan "*Tutukluların yükümlülükleri*" başlıklı 116'ncı maddenin birinci fıkrasında da 64'üncü maddeye ilişkin bir atıf yapılmamış olmakla birlikte, hükümlüler için getirilen bu kısıtlamanın, aynı kurumda barındırılan tutuklulara da uygulanmasının ceza infaz kurumundaki düzeni sağlamak ve firarı önlemek açısından makul olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda mevzuatta öngörülmemiş olsa dahi giysilere yönelik olarak renk bakımından kısıtlama getirildiğine ilişkin iddianın, işkence ve kötü muamele yasağının ihlali anlamına gelecek ölçüde asgari ciddiyet eşliğini aşan bir muamele olarak kabul edilemeyeceği, başvuru kapsamındaki bu iddia bağlamında kötü muamele yasağının ihlal edilmediği değerlendirilmiştir.

24. Başvuru kapsamındaki iddialardan bir diğeri olan, üst kat penceresinin demir parmaklıklar dışında ince delikli kafesle kapatıldığı ve bundan dolayı içeriye yeterince hava ve ışık girişinin olmadığı iddiasına ilişkin olarak muhatap tarafından, Kurumun yüksek güvenlikli ceza infaz kurumu niteliğini haiz olmasından dolayı güvenliğin sağlanması ve örgütsel haberleşmenin önlenmesi amaçlarının dikkate alındığı ifade edilmektedir.

25. AİHM, devletlerin kamu düzenine yönelik amaçlar doğrultusunda yüksek güvenlikli ceza infaz kurumları oluşturabileceğini belirtmekte ve tutukluluk veya hükümlülük statüsüyle olması fark etmeksizin salt yüksek güvenlikli ceza infaz kurumunda tutulmanın kötü muamele yasağı bağlamında bir sorun teşkil etmeyeceğinin altını çizmektedir. Buna göre, yüksek güvenlikli ceza infaz kurumu rejimi kapsamında, firar ve saldırının önlenmesi gibi kamu düzenine ilişkin gerekçelerle getirilen kısıtlamaların tek başına kötü muamele yasağının ihlali anlamına geldiği söylenemez (AİHM, *Piechowicz/Polonya*, B. No: 20071/07, 17/4/2012, para. 161.).

26. "*CPT, sıklıkla metal panjur, kapak ve plaka gibi hücre pencerelerine yerleştirilerek mahpusları gün ışığına erişimden mahrum bırakan ve kaldıkları yere temiz hava girmesini engelleyen araçlarla karşılaşmaktadır. Bunlara özellikle dava-öncesi mahkeme önüne henüz çıkarılmamış tutukluların bulundurulduğu yerlerde rastlanmaktadır. CPT, belli mahpuslar açısından hile ve/veya suça yönelik faaliyetlerle ilgili riskin önlenmesine yönelik özel güvenlik önlemlerinin gerekli olabileceğini tamamen kabul etmektedir. Ancak bu tür önlemlerin uygulanması kural değil, istisna olmalıdır. Bunun anlamı şudur: ilgili yetkililer her bir mahpusun durumunu ayrı ayrı değerlendirerek belli güvenlik önlemlerinin hakikaten gerekli olup olmadığını incelemelidir. Bunun da ötesinde, böyle önlemler gerekli olsa dahi, hiçbir zaman söz konusu mahpusların gün ışığı ve temiz havadan mahrum bırakılması*

anlamına gelmemelidir. Bunlar her mahpusun erişme hakkı bulunan yaşamın temel unsurlarıdır. Ayrıca, bu unsurların yokluğu hastalıkların, özellikle de veremin yayılmasına uygun koşullar yaratmaktadır.”(CPT, 11. Genel Rapor, CPT/Inf (2001)/16, para. 30.).

27. Anayasa Mahkemesi (AYM), yasa dışı haberleşmenin önüne geçilmesi ve ceza infaz kurumunun güvenliğinin sağlanması amacıyla koğuş ve odalara ait havalandırma bahçelerinin üzerine fens teli çekilmesine ilişkin bir başvuruda; “(...) kanuni dayanakları bulunan, makul gerekçelerle açıklanan ve mahpuslar tarafından katlanması mümkün ve muhtemel görülen etki ve rahatsızlıkların başvuru açısından çekilmez bir durum oluşturmaktan uzak olduğu, başvuruya konu uygulama nedeniyle meydana geldiği ileri sürülen rahatsızlığın Anayasa'nın 17'nci maddesi bağlamında aranan asgari ağırlık eşiğine ulaşmadığı (...)” sonucuna varmıştır (AYM, Müjdat Gürbüz, B. No: 2017/36529, 23/5/2018, para. 84.).

28. 5275 sayılı Kanun'un “Hapis cezalarının infazında gözetilecek ilkeler” başlıklı 6'ncı maddesinin birinci fıkrasına göre:

“Hapis cezalarının infaz rejimi, aşağıda gösterilen temel ilkelere dayalı olarak düzenlenir:

a) Hükümlüler ceza infaz kurumlarında güvenli bir biçimde ve kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak düzen, güvenlik ve disiplin çerçevesinde tutulurlar.

b) Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin düzenli bir yaşam sürdürmeleri sağlanır. Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddî ve manevî koşullar altında çektirilir. Hükümlülerin, Anayasada yer alan diğer hakları, infazın temel amaçları saklı kalmak üzere, bu Kanunda öngörülen kurallar uyarınca kısıtlanabilir.

(...)”

29. 5275 sayılı Kanun'un “Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları” başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasına göre:

“Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır.”

30. 5275 sayılı Kanun'un “Hükümlünün barındırılması ve yatırılması” başlıklı 63'üncü maddesinin dördüncü fıkrasına göre:

“Oda ve kısımlarda iklim koşulları göz önüne alınarak yeterli yer, ışık, ısınma, havalandırma ve hijyen sağlanır.”

31. Başvuranın, oda penceresinin ince delikli kafes ile kapatılmasından dolayı odaya yeterli hava ve ışık girişinin sağlanamadığına yönelik iddiası ile muhatap Kurumun sunmuş olduğu güvenlik ve örgüt içi haberleşmeye ilişkin gerekçeler kötü muamele yasağı bağlamında birlikte ele alındığında; söz konusu düzenlemenin, yüksek güvenlikli ceza infaz kurumu rejiminin özel gereklilikleri kapsamında, Kurumun güvenliğinin sağlanması gibi makul bir amaç doğrultusunda yapıldığı, kötü muamelenin mevcut olduğundan bahsedilebilmesi için gerekli olan asgarî eşiğin aşılmadığı, dolayısıyla muhatap Kurum tarafından kötü muamele yasağının ihlal edilmediği değerlendirilmiştir.

32. Sonuç olarak; ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulamanın bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliĐine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

29/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aliřan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĐLU
Üye